

Kommunene v/rådmenn og brannsjefer

Utdanning av deltidsbrannpersonell - ikrafttredelse av dimensjoneringsforskriftens krav til konstabel og utrykningsleder i deltidsstilling

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) viser til Justis- og beredskapsdepartementets (JD) brev den 19. september 2016, hvor JD har besluttet å ikke forlenge overgangsordningen for utdanning av deltidsbrannpersonell. Brevet følger vedlagt. Dette innebærer at kravene i forskrift 26. juni 2002 nr. 729 om organisering og dimensjonering av brannvesen (dimensjoneringsforskriften) §§ 7-3 og 7-7, for kompetansekrav til konstabel og utrykningsleder i deltidsstilling, vil tre i kraft fra 1. januar 2017.

DSB informerer kommunene og brann- og redningsvesenene med dette om at overgangsordningen for utdanning av deltidspersonell ikke forlenges.

Brann- og redningsfaglige vurderinger knyttet til arbeid og taktikk på innsatsstedet, og mannskapenes sikkerhet under innsatser, og løsningen av de ulike innsatsoppdragene, krever gode teoretiske kunnskaper og praktiske ferdigheter tilegnet gjennom egnet utdanning. På denne bakgrunn vil DSB som hovedregel *ikke* gi dispensasjon for avvik fra kompetansekravene.

DSB ber alle landets brann- og redningsvesen om å samarbeide og mobilisere ressurser for å få lært opp deltidspersonellet så raskt som praktisk mulig. Norges brannskole vil gi nødvendig støtte til godkjenning av undervisningsopplegg, og gjennomføring av eksamen for alle de som planlegger å ta kurs fremover.

Kort historikk:

Dimensjoneringsforskriften trådte i kraft 1. juli 2002. Iverksettelse av forskriftskravet for deltidsbrannpersonellet ble utsatt frem til 1. januar 2007, fordi kommunene skulle få tilstrekkelig tid til å gjennomføre utdanningen. Kompetansekravet har senere blitt utsatt til 31. desember 2012, og siden forlenget tre ganger, først med ett år til 31. desember 2013, deretter med to år til 31. desember 2015, og nå sist med ett år til 31. desember 2016.

Regjeringen har fra 2014, og for hvert etterfølgende år bevilget 36-38 millioner kroner ekstra til kommunene, altså over 100 millioner kroner totalt, for å legge til rette for å øke utdanningen av deltidsbrannpersonell. Det er forslag om å videreføre økningen i rammetilskuddet for 2017.

Utgangspunktet for fordelingen av midler er antall deltidspersonell i hver kommune. Der det er vertskommunesamarbeid om brannvesen, er midlene fordelt til vertskommunen. Regjeringen legger til grunn at vertskommunene sørger for at midlene kommer alle kommunene i samarbeidet til gode. Fordelingen vises særskilt i tabell C i Beregningsteknisk dokumentasjon til Prop. 1 S (Grønt hefte).

DSB og Norges brannskole har de seneste årene foretatt kartlegginger av manglende utdanning. Tallene viser at omkring 3 300 av totalt 8 000 deltidsbrannpersonell fortsatt mangler utdanning. Det er foretatt analyser av svarene fra kommunene, og de fylker som peker seg ut med størst opplæringsbehov er Hordaland, Møre- og Romsdal, Nordland og Troms. Funn fra tilsyn gjennomført av DSB tyder også på

at flere kommuner i Finnmark har deltidspersonell som ikke tilfredsstillere kompetansekravene. DSB har også informasjon om at kurs i Finnmark nylig har blitt avlyst, fordi det var for få påmeldte til å gjennomføre kurset.

DSB har forståelse for at utdanning av deltidsbrannpersonellet er krevende, men ønsker samtidig å påpeke at det er kommunens ansvar at utdanning organiseres og gjennomføres. Kommunene har siden 2002 hatt muligheten til å utdanne deltidsbrannpersonellet slik at de kunne fått den utdanningen som anses nødvendig for å ivareta oppgaven for samfunnet og befolkningen.

Bakgrunnen for kompetansekravet:

Brann- og redningsvesenene er kommunenes viktigste tekniske og operative redningsressurs, med lokal tilhørighet, god lokalkunnskap og svært kort innsattid når ulykker, kriser og katastrofer rammer. Utrykningsledere og konstabler i deltidsstillinger utgjør i store deler av landet grunnberedskapen for håndtering av innsatser knyttet til brann, redning og andre ulykker. Dette krever gode teoretiske kunnskaper og praktiske ferdigheter både med tanke på egen sikkerhet under innsatser, og i løsningen av de ulike innsatsoppgavene. Utrykningslederne har behov for kompetanse for å kunne gjøre brann- og redningsfaglige vurderinger knyttet til arbeid og taktikk på brann- og skadestedet.

Dispensasjonssøknader:

Dimensjoneringsforskriften § 8-2 åpner for at DSB kan fravike bestemmelser i forskriften når "særlige grunner" foreligger. Det følger av DSBs veileder til denne bestemmelsen at: *"Slike særlige grunner kan være at kommunale tiltak som følge av denne forskrift kommer i konflikt med lover og forskrifter på andre områder, eller at det finnes andre tungtveiende og velbegrunnede forhold."*¹ Da kommunene har fått en overgangsperiode på 14 år for å utdanne deltidspersonell i tråd med forskriftskravene vil DSB som hovedregel *ikke* gi dispensasjoner for avvik fra disse kravene. Dette gjelder særlig hvor begrunnelsen for avvik er eksempelvis kommuneøkonomi, sykdomsfravall eller rekrutteringsutfordringer. DSB ser helst at det heller ikke sendes inn dispensasjonssøknader for avvik som er innenfor det som normalt følger av utskifting og nyansettelser av personell, eller hvor avviket er av midlertidig karakter (innenfor ett år).

De unntakstilfeller hvor DSB vil vurdere å gi dispensasjon vil kun være knyttet til enkeltpersoner, hvor DSB i en helhetsvurdering for om dispensasjon skal gis eller ikke, vil legge hovedvekt på relevant yrkeserfaring og eksempelvis øvingshistorikk.

Veien videre:

For kommuner som har deltidspersonell uten kompetanse i tråd med kravene i dimensjoneringsforskriften §§ 7-3 og 7-7, vil det etter 31. desember 2016 foreligge avvik fra forskriften. DSB er sentral tilsynsmyndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven² § 31 a, og fører tilsyn med kommunenes etterlevelse av pliktene gitt i og i medhold av loven. Ved avvik fra forskriftskravene anser DSB det som viktig at brann- og redningsvesenet utarbeider realistiske og helhetlige kompetanse- og opplæringsplaner som viser hvordan og når utdanningen skal gjennomføres, og at disse overholdes.

DSBs kartlegging har avdekket at mye av utdanningen av brann- og redningspersonell er avhengig av at det finnes nøkkelpersoner i den enkelte kommune som både evner å motivere personellet, samt å stå for planlegging og gjennomføring av kurs. DSB oppfordrer de kommunene som ikke har slike til å utpeke nøkkelpersoner som tildeles et ansvar for utdanningen. Norges brannskole vil fremover jobbe med å

¹ DSB "Veiledning til forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen", Tønsberg 2003, s. 83.

² Lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver.

understøtte og yte bistand til identifiserte nøkkelpersoner på de områdene hvor utdanningsbehovet er størst.

DSB ber alle landets brann- og redningsvesen om å samarbeide og mobilisere ressurser for å få lært opp deltidspersonellet så raskt som praktisk mulig. Norges brannskole vil gi nødvendig støtte til godkjenning av undervisningsopplegg, og gjennomføring av eksamen for alle de som planlegger å ta kurs fremover.

Med hilsen
for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Cecilie Daae
direktør

Hans Kristian Madsen
fungerende avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg: Brev fra Justis- og beredskapsdepartementet 19/09-2016

Kopi til:
Fylkesmenn
Norges brannskole